

ביאורים

ריה"ל מצייני כאן את אחת מנקודות היסוד של אמונתנו: "המחדש בטובו בכל יום תמיד, מעשה בראשית" (ברכת יוצר המאורות). טובו של ה' איננו רק בבריאה שנעשתה בעבר. טובו של ה' מופיע לעיני החסיד בכל יום מחדש. בכל בוקר, עם פקיעת עיניו, חווה החסיד את השגחת ה' על עולמו. החסיד חש כיצד בכל רגע ורגע יש הארת פני ה' ואין לקבל זאת כמובן מאליו. חוויה זו מעצימה את חשיבות מעשיו של החסיד. בגלל שהחסיד חש כיצד ה' חפץ בעולמו ומחדש אותו בטובו בכל יום, מתעורר בחסיד הרצון להכיר תודה במעשיו לה'. הבנת החסיד את העובדה שה' מחדש את עולמו בכל יום מביאה אותו לעבוד את בוראו ביתר חשק והתלהבות. הארת פני ה' גוררת את הארת פניו של החסיד. מתוך המדרגה הזאת מתעלה החסיד אל שיא המדרגות הרוחניות - הנבואה. המוסר, הדרך הישרה שבה נוהג החסיד, אינו רק מדרגה לעצמה. החסיד לא מסתפק בתכלית להיות אדם טוב. הטוב שאליו שואף החסיד הוא טוב המזכה אותו להידבק באלוהים. הדבקות באלוהים איננה דבקות פיזית כמובן. ריחוק מה' או קרבה אליו לא נמדדים במטרים או בקילומטרים. קרבה וריחוק פירושים הוא עד כמה נוהג החסיד בדרך שבה מנהיג ה' את עולמו. האם החסיד צועד בדרך שבה נוהג ריבונו של עולם. לכן, מוסריותו - טובו של החסיד, מביאה אותו להידמות לדרך הנהגת ה' את עולמו - מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית, כפי שראינו לעיל. הנבואה - הדיבור האלוהי עם האדם, מתאפשרת רק לאחר שהאדם נוהג בדרך שבה גם ה' נוהג. רק אז הוא זוכה להתגלות כבוד ה' אליו.

הרחבות

* בת קול!

כמו שהיו בחירי החכמים בבית שני רואים צורה ושומעים בת קול, והיא מדרגת החסידים, ולמעלה ממנה מדרגת הנביאים. בבית שני, אומר החבר, היו שומעים בחירי החכמים בת קול. מהי בת קול?

בת קול היא מדרגה אחת פחותה ממדרגת הנבואה, כדברי החבר כאן. גם הרמב"ם כותב דברים מעין אלו: "כי זה הדיבור אשר שמעוהו או שעלה בדעתם הוא כדמות 'בת קול' אשר יזכרוה החכמים תמיד, והוא ענין אחד ילוה לאיש שאינו מזומן" [מורה נבוכים ב, מב]. כוונתו שאיש שאינו מוכן לנבואה ישמע 'רק' בת קול.

התוספות-יום-טוב כותב שלכן היא נקראת 'בת קול'. ה'קול' הוא הנבואה ממש (לדוגמה: 'וישמע את הקול מן ה' ויבית הקול' הוא ההד של אותו הדיבור האלוהי. טעם נוסף לשמה מביא התוספות. לפי דבריו 'בת קול' נקראת כך משום "שלא היו שומעים קול היוצא מן השמים אלא מתוך אותו קול יוצא אחר כמו פעמים שאדם מכה בכח ושומע קול אחר היוצא ממנו למרחוק ואותו קול היו שומעים לכן קורין אותו בת קול" [סנהדרין יא, א, ד"ה "בת קול"]

גם אחרי שפסקה הנבואה המשיכו להשתמש בבת קול [יומא ט, ב].

שאלות לדיון

מה משמעותם של דברי החבר שכשהחסיד סובל מקושי בעבודתו הוא כאילו גומל בזה טובה לריבונו?

מה ניתן ללמוד מהעובדה שהחסיד מוצא את כל איבריו נשמעים לרצונו?

לעילוי נשמת משה בן חסעודה

יסודות שנצטוונו להאמין בהם

והמצוות הנפשיות – כגון אנכי ה' אלהיך, ולא יהיה לך, ולא תשא, בתוספת מה שהתאמת בזאת התורה פי הוא יתעלה צופה יודע מצפוני בני אדם, כל שפן מעשיהם ודבוריהם, ושהוא גומל על הטוב ועל הרע שפיהם, וכי עיני ה' משוטטות בכל הארץ. ואין החסיד עושה ולא מדבר ולא חושב אלא והוא מאמין שעמו עינים הרואות אותו וצופות בו וגומלות אותו ועונשות אותו, ומבקרות כל מעות מדבורו ומעשיו. והוא הולך וישיב פירא והבישו המתביש במעשיו לעתים, כמו שהוא שמת וישו ויקרה נפשו בעיניו כאשר הוא עושה טוב, וכאלו הוא גומל טובה לרבונו כאשר הוא סובל קשי בעבודתו. כללו של דבר, הרי הוא מאמין ומקבל על עצמו מה שצאמר: "הסתפל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עברה, דע מה למעלה ממך, עין רואה ואין שומעת וכל מעשיו בספר נכתבים". ורואה שמה שצאמר דוד היא הטענה היותר נכונה: "הנטע און הלא ישמע, אם יצר עין הלא יביט", וכל מה שצאמר ב"ה' חקרתני ותדע".

ויתבונן פי כל איבריו מנחים בחכמה ותכנית וסדר ושעור, ויראה אותם נשמעים לרצונו והוא אינו יודע מה ראוי שיתנועע מהם. למשל, הוא רוצה לקום, ומוציא כל האיברים פעוזהים הנשמעים פבר הקימו גופו, והוא אינו יודע האיברים ההם, וכך כשהוא רוצה לשבת או ללכת ושאר המצבים. ואל זה רמז באמרו: "אתה ידעת שבתתי וקומתי", "ארחי ורבעי זרית וכל דרכי הספנתה". ויותר מזה, ויותר דק ועדין, איברי הדבור. אתה רואה התינוק מדבר כל מה שהוא שומע, והוא אינו יודע באיזה איבר ובאיזה שריר ובאיזה מיתר ראוי לדבר. וכן כלי הקצה בהנעמת קול הזמרה, יחקה אותם ויפעלים כתקנם, והוא אינו יודע באיזה דבר, כאלו בוראם מזמינם ומנהלם לו כלל עת לפי צרכו. והדבר כך או קרוב לכך, מפני שאין לצייר את ענין הבריאה כמו את ענין המלאכה, פי האמן יצר רחום, למשל, ויסתלק מהם, והרחים יעשו מה שבעבורו נוצרו, והבורא בורא האיברים ונותן להם הפחות וממשיכם לרצעים, ואלו היתה עולה על הדעת הסתלקות השגחתו והנהגתו רגע אחד, היה נפסד העולם כלו.

ואם יהיה החסיד מציר בנפשו כל זה בתנועותיו פלו, הרי פבר נתן בהן חלק לבורא אשר בראן תחלה וממשיך אותן בעזר תמידי בשלמותן, והוא תמיד פאלו השכינה עמו והמלאכים מתחברים עמו בכה, ואם יתחזק בחסידות ויהיה במקומות הראויים לשכינה יתחברו עמו בפעל, ויראם עין בעין למטה ממדרגת הנבואה, כמו שהיו בחירי החכמים בבית שני רואים צורה ושומעים בת קול, והיא מדרגת החסידים, ולמעלה ממנה מדרגת הנביאים.

השימוש הטבעי באיברים

המפתח להתחברות עם השכינה

המצוות הנפשיות - מצוות שקשורות לאמונה. **אלא והוא מאמין** - רק בצרוף לאמונתו. **נכוחה** - נכונה. **הנטע אוזן הלא ישמע** - ה' שברא לנו אוזניים ודאי שומע את דיבורינו ומשגיח עליהם. **ה' חקרתני ותדע** - תהילים פרק קלט, מזמור העוסק בידיעת ה' את כל מעשי האדם. **וממשיכם לרגעים** - ממשיך להשפיע את חיות האברים בכל רגע. **נתן בהם חלק** - נתן לה' את חלקו בהודאה על ידי המודעות לחסד ה' המלווהו תמיד. **בכח** - באופן נסתר. **במקומות הראויים לשכינה** - ארץ ישראל. **בפועל** - יראה אותם ממש.